

Η ΓΚΙΜΠΕΡΝΑ

Τὸ Τραγοῦδι τῆς Γκίμπερνας

- Στὴν καιακαῦμέν' τὴ Γκιούμπερνα
 πάει Τούρκους, πανάει (πάει) Φράγκους.
 Πᾶν γιὰ τὰ πατήσουν τόπους.
 Κἂν καναένα κ' ἂν δὲν ἰβοῦχαν,
 5 μόν' τὴν δόλια τὴν Παγούνον
 ἔκατοιαν καὶ τὴν ξιτάζουν:
- Κόρη μ', Ρουμιοπούλα εἶσαι,
 κόρη μ' Τουρκοπούλα εἶσαι;
- 10 "Ὁχ', ἀφέντη μ', Τουρκοπούλα.
 — Τ' εἶν' τὰ νύχια σου βαμμένα,
 τὰ μαλλιά σ' μπουγαρισμένα;
- "Ἐχον μπουγαρίζῃ σὴν πόρτα μ',
 μιζουργιάν' (1) σὺ μὲν γιό που
- 15 κ' εἶν' τὰ νύχια σου βαμμένα,
 τὰ μαλλιά μ' μπουγαρισμένα.

Ἀρχαῖον
 Θεσσαλίας
 Λαογραφικῆ
 Γνωστῆ
 Θεσσαλίας
 Ἀθῆναι τ. Δ'
 1937-1938

Ἡ Γκίμπερνα ἢ Γκίμπιρνα, ἡ ὁποία, καθὼς εἰς τὸ ἀνωτέρω λαϊκὸν τραγοῦδι, λέγεται καὶ Γκιούμπερνα ἢ σπανιώτατα Γκιούμπρινα, εἶναι μία ἀπόκορημος καὶ μαστοειδὴς βουνόκορυφή τῆς Ροδόπης, ὕψους ἑξακοσίων περίπου μέτρων ἀνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, μίαν καὶ πλέον ὥραν ΝΑ. τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ χωρίου Λαδιᾶς, τὸ ὁποῖον κεῖται ΝΔ. τοῦ Σουφλίου καὶ ἀπέχει δύο περίπου ὥρας ἀπ' αὐτό.

Ἡ Γκίμπερνα εἶναι μέρος ὀχυρώτατον, σώζονται δὲ ἀκόμη ἐπ' αὐτῆς τὰ εἰρηπία ἀρχαίου φρουρίου, τὸ ὁποῖον πιθανῶς εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ φρούρια, τὰ γνωστὰ καὶ σήμερον μὲ τὸ ὄνομα *καλιόκαστρα*, ἀπὸ τὰ ἑκατὸν εἴκοσι, τὰ ὁποῖα ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἔκτισε εἰς τὰς ὀχυρὰς διόδους τῆς Ροδόπης, πρὸς ἀσφάλειαν τῆς πεδινῆς Θράκης ἀπὸ τὰς συχνότατας ἐπιδρομὰς τῶν ὀρεινῶν βαρβάρων φυλῶν, ἀπὸ τῆς Βησσαπάρας (Τατάο — Παζαριτζίκ) μέχρι τοῦ Αἰγαίου (2).

Ἡ Γκίμπερνα κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν ἦτο ἀπὸ τὰ ἰσχυρότερα

1) Μπιζουργιάννης, ὁ πλανόδιος πραγματευτής, πολλῶν στὰ χωρία ψιλικά, βαφῆς καὶ τὰ τοιαῦτα.

2) Προκοπ. Περὶ Κτισμάτων, «Ἐν Ροδόπῃ τὰ καινούργια», IV 11 σελ. 305, ἔκδ. Βόννης.

φρούρια τῆς Ροδόπης, σώζονται δὲ ἐπ' αὐτῆς τὰ ἐρείπια πολλῶν οἰκήσεων, στρατώνων πιθανῶς, ὡς καὶ τὰ ἐρείπια ἐκκλησίας.

Παραδόσεις καὶ θρύλοι, κατὰ τὰς ἀφηγήσεις τῶν κατοίκων Δαδιάς, σώζονται τὰ ἑξῆς :

1.—Λέγουν, ὅτι, ὅταν ὁ Δῆμος, ἄρχων τοῦ Διδυμοτείχου καὶ ἀδελφὸς τῆς Παγούνας, ἀρχόντισσας τῆς Γκίμπενας, ἐπρόκειτο νὰ κτίσῃ τὸ φρούριον τοῦ Διδυμοτείχου, εἰδοποίησε τὴν ἀδελφήν του Παγούνου (Παγώναν) νὰ κόψῃ ἀπὸ τὸν βράχον τῆς Γκίμπενας ἓνα κομμάτι καὶ νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸ Διδυμοτείχον, διὰ νὰ τεθῇ ὡς θεμέλιος λίθος τοῦ φρουρίου. Ἡ Παγούνου ἔστειλε τὴν πέτραν κατ' ἄλλους μὲ μουλᾶρι, κατ' ἄλλους μὲ ἀνθρωπον κατὰ τινα δὲ παράδοσιν τὴν ἐφορώθη ἡ ἰδία ἐπὶ κεφαλῆς, ἐνῶ συγχρόνως ἐβιάδιζε γνέθουσα. Μόλις ὅμως ἐφθάσε μίαν ὥραν περὶ τοῦ Διδυμοτείχου, ὀλίγον ἔξω ἀπὸ τὸ χωρίον Ἀμόριον (Καραιμπελίη), ἀπεσταλμένος τοῦ Δήμου εἰδοποίησε τὴν Παγούνου, ὅτι ἤρχισε ἡ θεμελίωσις τῶν τειχῶν καὶ ἐπομένως εἶναι περιττὸς ὁ θεμέλιος λίθος. Τότε ἡ Παγούνου ἄφησε τὸν λίθον καὶ ἔπεσε κάτω.

Ὁ λίθος αὐτὸς σώζεται μέχρι σήμερον ὀλίγον ἔξω τοῦ Σουφλίου, ὀνομαζόμενος *τραγὴ πέτρα*, ἡ ὁποία ἐσώζετο μέχρι τοῦ 1924, ὅταν ἐτεμαχίσθη καὶ ἐχρησιμοποιήθη εἰς σκυροδοσίαν.

Ταῦτα ὅλα εἶναι μακρῶναι θῆλοι, διατηρούμενοι στὴν ψυχρὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ μὲ ἱστορικὸν σπῆσον τὴν ἀνησυχίαν καὶ τραγικὴν βασιλείαν τοῦ Καντακουζηνοῦ εἰς τὸ Διδυμοτείχον περὶ τὸ μέσον τοῦ δεκάτου τετάρτου μ. Χ. αἰῶνος.

2.—Κατὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ φρουρίου τῆς Γκίμπενας ὑπὸ τῶν Τούρκων ἡ Παγούνου ἐμβῆκε εἰς μίαν ὑπόνομον, διὰ νὰ σωθῇ. Ἐνα χοιρίδιον ὅμως, τὸ ὁποῖον ἐπῆγαινε μαζύ της, δὲν ἐπόλαβε νὰ κρυφθῇ μέσα εἰς τὴν ὑπόνομον, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲ ἐπρόδωσε τὴν κρύπτην καὶ ἡ Παγούνου συνελήφθη ἀπὸ τοὺς κατακτητὰς.

Καὶ σήμερον ἀκόμα ὑποδεικνύεται μία μεγάλη ὀπή, ἡ ὁποία λέγεται «*τῆς Παγούνας τρύπα*»

3.—Λέγουν, ὅτι ἡ ὑπόνομος αὕτη συγκοινωνεῖ ὑπογείως μὲ τὴν βουνοκορυφήν Ἀδᾶ—Τεπέ, ἡ ὁποία κεῖται πρὸς βορρᾶν τῆς Γκίμπενας καὶ ἀπέχει ἀπ' αὐτὴν περὶ τὰς τέσσαρας ὥρας. Καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀδᾶ—Τεπέ σώζονται ἐρείπια παλαιοκάστρου. Ὑπάρχει μάλιστα καὶ σχετικὸν λαϊκὸν δίστιχον :

«Στὴν Γκιούμπιωνα ἔχον τοῦ βιό μ'
κὶ στὸν Ἀδᾶ—Τεπέ τὸν κισρὶ μ'.»

Κατὰ τὰς ἀφηγήσεις πολλῶν καὶ σήμερα ἀκόμα εἰς τὸ Ἀδᾶ—Τεπέ εὐρίσκουν σκάπτοντες πιθάκια μὲ κερὶ καί, ὅταν βρῆξῃ δυνατὰ, παρασύρεται τὸ κερὶ εἰς τὸ παρακείμενον ρεῖμα.

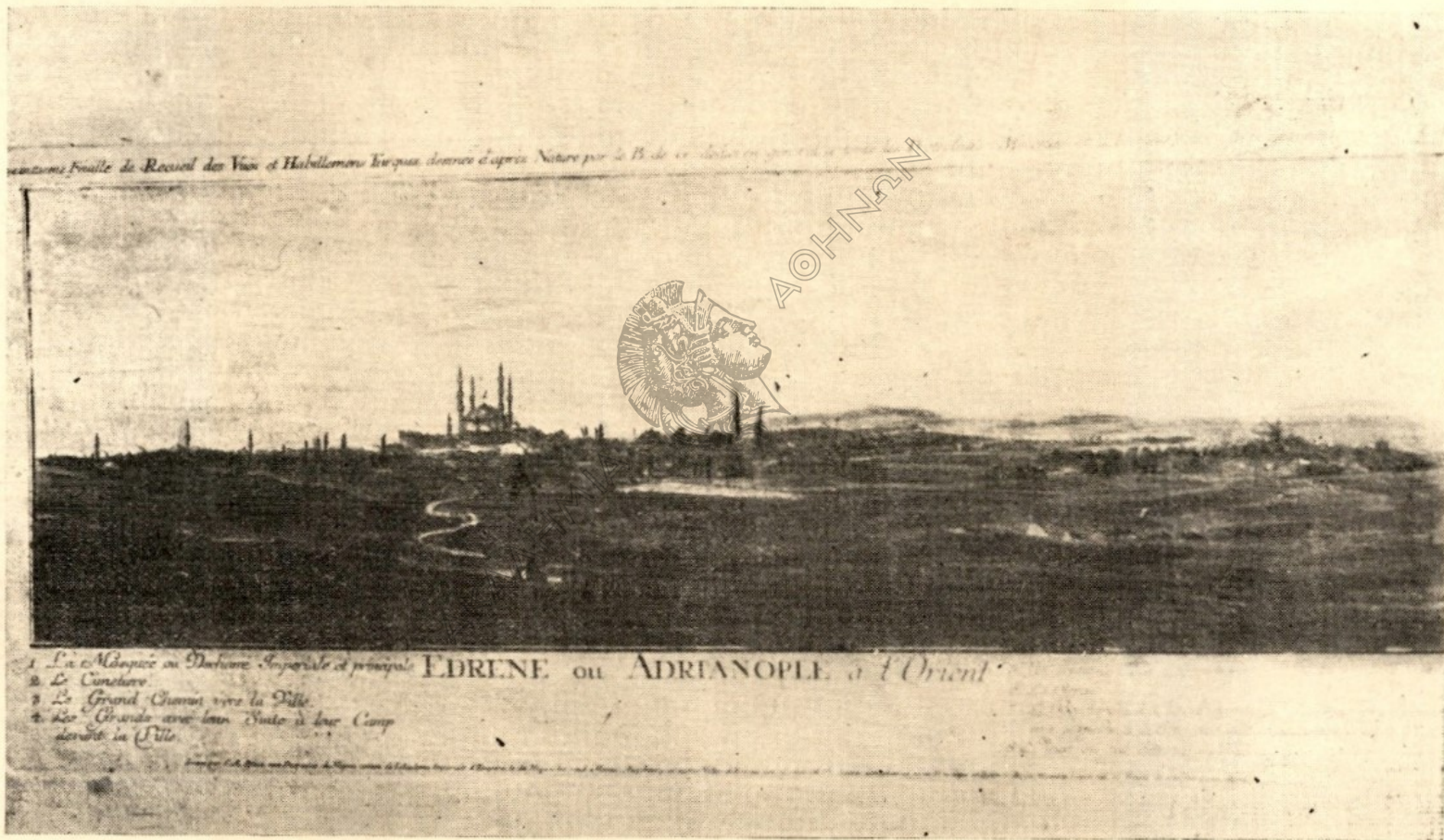
4.—Ὁ Ἀράρης μὲ τὰ φλωριά. Λέγουν, ὅτι κατὰ τὴν ὥραν τῆς Ἄνα

στάσεως τοῦ Πάσχα ἐπάνω εἰς τὴν Γκίμπερνα ἕνας Ἀράτης λιχνίζει τὰ φλωριά του. Ὅποιος κατορθώσῃ ἐκείνην τὴν στιγμὴν νὰ ρίξῃ ἕνα φόρεμά του καὶ φύγῃ πέραν τῶν ὄριων τῆς περιοχῆς τοῦ Ἀράτη, χωρὶς νὰ τὸν προλάβῃ ὁ Ἀράτης, γίνεται κάτοχος ὄλων τῶν φλωριῶν, τὰ ὁποῖα θὰ πέσουν ἐπάνω στὸ φόρεμα ποὺ ἔριψε. Ἀλλ' ἐὰν δὲν προφθάσῃ νὰ φύγῃ, τότε τὸν χαντακώνει ὁ Ἀράτης.

5.—Ὅποιος μένει «στῆς Γκίμπερνας τὸν κόρφο», δηλ. εἰς τὴν περιοχὴν τῆς, θὰ φάγῃ μὲ ἀσημένιο κουτάλι. Ὅσοι μένουσι «στῆς Γκίμπερνας τὸν κόρφο» μένουσι ἀπόσβλητοι κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς ἀλλοφύλων καὶ κατὰ τοὺς πολέμους.

6.—Ἀπὸ τὴν Γκίμπερναν πηγάζει ἕνας ὀρηκτικὸς χεῖμαρρος. Λέγουσι ὅτι ὁ χεῖμαρρος αὐτὸς χάνεται ὑπογείως καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν πλησίον τῆς Μαρωνείας.

Σώζεται δὲ σχετικῶς θρυλός, κατὰ τὸν ὁποῖον κάποιος βοσκὸς βόσκων τὰ κατσίκια του κοντὰ στὸν χεῖμαρρον ἔπαιξε τὴν φλογέρα του, ἐκράτει δὲ εἰς τὴν μασχάλην του τὴν ράβδον του. Μίαν ἡμέραν ἀπὸ ἀπροσεξίαν ἔπεσε ἡ ράβδος στὸν χεῖμαρρον καὶ χάθηκε. Μετὰ τινὰ καιρὸν ὁ βοσκὸς ἐταξείδευσε καὶ ἔφθασε εἰς τὴν Μαρωνείαν. Τῆς Κυριακῆς εἶδε τὴν ράβδον τὸν κορμασμένην στὸν τοῖχον τοῦ καφενείου καὶ εἶπε, ὅτι ἀνήκει εἰς αὐτόν. Οἱ θαμῶνες κατὰπληκτοὶ εἶπον, ὅτι εὐρέθη εἰς τὴν παλαιάν καὶ ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν, νὰ ἀνήκῃ εἰς ἄνθρωπον ποὺ ἦλθε ἀπὸ τὰ ἐνδότερα τῆς Θράκης. Τότε ὁ βοσκὸς πρὸς ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων του εἶπε, ὅτι μέσα εἰς τὴν κοιλότητα τῆς ράβδου εὐρίσκονται τρίατα λίρες. Ἐλαβε ἀμέσως τὴν ράβδον, τὴν ἤνοιξε μὲ ἕνα κομβίον καὶ πράγματι οἱ Μαρωνῖται, ἀφοῦ ἐπέισθησαν πλεόν περὶ τῆς ἀληθείας, ἔδωσαν τὴν ράβδον καὶ τὰ χρήματα εἰς τὸν Λαδιώτην βοσκόν.

Η ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΗ. (Έκ τής συλλογής Jordan Bassermann του Έθνολ. Ίστορικού Μουσείου).